

partidei germane-liberale mai stetea încă marea masă a germanismului austriac. Astăzi se pare într'adevăr, că nu mai e acest cas; desbinarea ei în părți liberal-germane și moderat-conservatoare se poate profeta cu aproscimativă siguranță pentru procesele alegeri și această desbinare se va întâmpla repede, din cauză, că fi lipsește un conducător superior și popular. Căci, durere, acest loc nu-l poate ocupa nici contele Khuenberg, nici baronul Chlumetzky, după ce Plexer a dat exemplul lui *sauve qui peut* (scape, cine poate). Tot, ce le lipsește acestor domni de altmintearea onorabili, posedă idolul de astăzi al micii burghesimi din Viena în cea mai mare măsură: — putere agitatorică, elocință populară, abilitatea în scenări politice, nepăsare în alegerea mijloacelor, prezență de spirit plină de temperament. Chiar cei mai întăriți contrari ai lui nu-i pot contesta mâinile curate; și pe lângă aceea e o personalitate, care eserecitate asupra masselor, și ceea ce nu e de disprețuit, asupra femeilor din Viena un farmec instinctiv, — Scurt un născut tribun al poporului. Iubiților săi le iartă poporul și aceea, ce politicilor li se consideră ca imputare: Capabilitatea de a desvolta vederi politice, schimbarea stindardului partidei până atunci, până când au descoperit pe cel corect! De fapt este capacitatea politică o virtute, care adese-ori se asemenează cu încapăținarea și mărginirea de spirit până într'un fir de păr. Cum s'ar pute forma partide nouă altfel, decât prin decădinta celor vechi?

În tot cazul e foarte neclar curentul, care a ridicat pe omul poporului, pe Lueger. Germani-naționali, aderenți ai rasei „arice“, ultramontani foarte conservatori și oameni creștin-sociali, cari duc lipsă, s'au întrunit sub firma antisemiților sau antiliberalilor. Partida de până acum liberală-germană trece înaintea tuturor acestora, ca un dușman comun, ca o organizație politică, care servește unei domnii jidovesci, care strică bunăstării generale. Este hotărât o exagerare fără măsură faptul, că o asemenea fracțiune a partidei liberale a comis multe păcate de neglijență în politica economică, din cauza cărora pe lângă liberul joc al puterilor populația jidovescă și-a luat un avânt neproporționat în număr, avere și influință. Comerțul după natura sa nu e altceva, decât un transportator de câștig din materii brute sau din confecționare de mărfuri și de o parte și de alta trebuincioase; ba secolul al 18-lea l'a numit, într'un joc de cuvinte astăzi respingător, tocmai o înșelăciune permisă și necesară.

Negustorilor Hansei li s'a făcut la timpul său imputarea, că despăie fără cea mai mică cruțare pe mușterii lor. Avântul de astăzi al jidovilor se bazează pe dibăcia lor, și deși acesta poate foarte ușor degenera, totuși li dovedește ori-cui experiența, că origine jidovescă și onorabilitate personală adeseori se întălesc. Detestabili și urgișiți i-a făcut pe ovrei în Austria și în alte părți înainte de toate *boldul lor de câștig* cultivat sute și mii de ani într'un mod hipertrofic și prin exclusivismul lor în formă de castă, *acel bold de câștig, care i-a făcut să disprețuiască mai ușor barierele cuviinței trase de datinele țării și ale poporului*. În acesta stă sîmburele îndreptățit al mișcării antisemite, care este numai reacțiunea contra periclitării existenței economice astor fel de pături ale populației, cari aduc poporului servicii indispensabile, cum este țărănimea, baza poporului nostru german în general, ca și în fiecare deosebită direcție d. e. în apărarea țării. Că și aici se găsesc excepțiuni, că mulți ovrei sunt impedeazăți numai prin separatismul lor religios, ca să se conștientă fără rezerve în germanismul,

pe care li-l destină viața lor spirituală, — nu mai trebuie spus. Antisemitismul, dacă vrea peste tot să realizeze scopuri practice, nu se poate îndrepta nici odată contra individului, ca atare, ci numai contra acelor însușiri ale ovreilor, cari conturbă traiul comun, o împregiurare, pe care concetățenii noștri ovrei de prea mare susceptibilitate foarte mult o trec cu vederea.

Acastă lămurire principială despre îndreptățirea antisemitismului n'a fost de ocolit, dacă nu vrei să te învâtesci în giurul acestei cestiuni, ca pisica în jurul mâncărilor ferbinți. În cât privește creșterea surprinzătoare a mișcării antisemite în Viena (și tot așa și în Berlin) mai vin însă în considerare încă alte două puncte de vedere. Mai întâi de toate e *miserabila situație, că foile liberale în Viena au devenit aproape un monopol al elementelor jidovesci* și acest fapt e foarte potrivit, ca să deștepte cel puțin aparența, că e vorba de o conducere a poporului creștin prin o samă de oameni, cari pe lângă toate gradațiile de respect personal și de capacitate spirituală totuși se simt solidari prin originea lor. Și această aparență stă sus, când mai iai în considerare și impresia, ce o face cu deosebire asupra spiritelor fricoșe vestea despre planurile înalte ale societății *alliance israelite* de a ajunge la o stăpânire jidovescă a întregii lumi.

Și mai departe își capătă mișcarea creștină-socială în Viena țaria ei din existența unei plutocrații jidovesci, din espunerea fățișă a averii strecurate în mâni jidovesci, avere care nu s'a făcut totdeauna din *isvórele limpezi* ale muncii. În afaceri de întreprinderi și transport au obvenit destule cazuri, cari îți dau de gândit nu numai în Austria, și cari cer reformă cât mai curând. Omul de bursă din Viena ca bonvivant cu obiceiuri și vederi foarte lacse a jucat decenii de-arândul, fără să fie combătut, în viața socială a Vienei un rol mai mult luxos decât de model, rol, care a trebuit cu atât mai mult să facă mare sîmănta diabolăscă a amarăciunii, cu cât traiul burghezilor, într'un cât ei nu au putut lua parte la speculație, în același raport a decăzut; pe când afacerile de bursă aduceau *fără muncă* câștiguri tot mai bogate, pe atunci masa cea mare trebuie să lucreze din greu, ca să-și încurce zilele, și chiar și funcționarii de mijloc și cei de jos, precum și profesorii, învățătorii etc. sunt într'adevăr foarte slab plătiți. Tocmai aceștia însă au pus punctul pe i în succesele antisemiților.

Poți vorbi de sentimente de ură și așa mai departe, însă astfel de dispoziții, joca tocmai în toate cestiile de putere politică un mare rol. *Datorințele morale ale averii nu vor mai fi multă vreme neglijate, fără să le urmeze pedepsa cuvenită*. Lueger s'a priceput să le îmbrace în aporouri seducătoare, lovind cu dibăcie când corăda creștinilor democrați, când naționaliilor germani, când a vienezilor antochtoni, când a austriacilor dinastici; și cine ar putea sta alături cu el și să vorbiască cu același sentiment pentru o cauză bună și curată? Partida liberală a mai comis nepriceputa greșală cu arangierea bărbaților ei de încredere și că a inviat memoria cuvântului urgisit „partid de administrație“ din timpurile crachului vienez.

Succesul final nu mai putea într'adevăr să surprindă pe nimenea: Lueger a fost cu o majoritate de două terțialități de voturi ales de primar și a așteptat întărirea din partea împăratului! Acum s'a început înaltul joc al politicei. Dușmanului vienez al ovreilor i-a trebuit să i fie un spin în ochi *puternica influință a jidovilor în Ungaria*; el s'a exprimat cât se poate de aspru contra „Judeo-magiarilor“,

contra „pestilenței lui Iuda“, de câte ori a vorbit în parlamentul austriac; față cu naționalitățile nemagiare din Ungaria și-a exprimat el de repetite ori simpatiile sale. Un inamic al magiarilor pe scaunul primarului din Viena, — era un prospect foarte neplăcut, după ce lumea a fost timp atât de îndelungat dedată, să vadă de acolo curgând de pe buzele primarului numai miere de venerațiune față cu magarii nobili și cavaleri!

Cel d'întâi sentiment al presei magiare n'a fost din punct de vedere de stat corect, dar totuși nimerit, în tocmăi precum a denunțat neîntrerupt presa liberală pe timpul luptelor politice-bisericesci o alianță „suterană“ a clericilor unguresci cu cei austriaci, pe „reacțiunea“ a amenințat-o cu revoluțiunea. Nu trebuie să trecem cu vederea, că monarchia habsburgică cu totă modernizarea ei parțială este încă totdeauna o putere catolică. Faptul, că Lueger posedă acest raport istoric, îi garantează o durată mai lungă a popularității sale, ca d. e. cum i s'a întâmplat cavalerului Georg Schönerer și altor bărbați puternici, dar tăcuți. Lueger a anunțat guvernului Baden lupta până la cuțit, el are trebuință pentru acest scop de neclintita credință a aderenților săi. Că va ținea această timp îndelungat, e altă întrebare. În tot cazul Lueger este astăzi unul dintre cei mai însemnați politici în Austria și simpatiile pe față, cari le manifestă naționalitățile nemagiare din Ungaria, îl pot ajuta și la pertractările pentru dualismul austro-ungar, ca să se ridice la un rol superior. Poți să-i refuzi simpatia pentru antisemitismul lui, dar să vrei, să-i conștești însemnătatea politică, ar fi nu mai o prostie orbă! — Nu credem, să se găsiască ceva în acest serios articol, despre care s'ar putea dice, că nu e un adevăr incontestabil bazat pe o obiectivitate istorică. „Münchenener allgemeine Zeitung“ are în toate afirmațiunile sale cea mai mare dreptate. Ne asociăm și noi la vederile ei și ne exprimăm dorința, ca bunul Dumnezeu să ajute mai curând cauzele creștine! Va și ajuta, pentru că e un sfânt adevăr, dovedit în istoria popoarelor, că: „Datorințele morale ale averii nu pot fi multă vreme neglijate din partea celor, cari o posed, fără ca să le urmeze pedepsa cuvenită!“

Nu se poate pe lume om mai cuminte.

(Tl). Ministrul de culte și instrucțiune publică al Austriei, domnul de Gautsch, s'a exprimat cu ocazia di scutiiei asupra bugetului, în Marția trecută, că nisuița indiviților femenini după câștig învolvă în sine un pericol economic și că *însămă o îndepărtare dela idealul familiei!* Având în vedere, că în cele din urmă decenii la toate gimnasiile din monarchie s'au supus numai douăzeci și cinci de fete esamenului de maturitate și numai trei au cerțat facultatea de medicină, ministrul a declarat, că ministrul nu mai face nimic, ca să înmulțescă numărul candidatelor. Fata e în general un individ, care nu se potrivește pentru gimnasiile noastre. Sunt excepțiuni, și dacă se vor găsi de acestea în număr suficient, se vor lua dispoziții deosebite pentru depunerea esamenului de maturitate. Și în ce privește pe candidatele, cari și-au luat titlul de Doctor la universitățile din afară, pentru ele dispozițiile nostrificării nu vor mai fi supuse unei reorganizări nouă. — Se vede germa-

nul serios, care judecă cestiunea studiilor universitare pentru femei din fundament, basat pe studiul serios, care constată cardinale deosebiri între calitățile fizice și psihice ale femeilor și bărbaților. Calitățile fizice și psihice ale femeilor, despre cari am amintit noi în diarul nostru cu altă ocazie mai pe larg, sunt create de natură și prin urmare de Dumnezeu și natura au destinat pe femei pentru nobilele chemări de mame și soții. Rolul femeii prin urmare e între copii și între diidurile celui mai scump odor de pe lume, al familiei. Numai în acest cerc restrâns de activitate, numai în neprețuitul sancționar al familiei își poate împlini femeia datorințele ei naturale și prin urmare divine, datorințele ei sfinte cătră omenime și cătră Dumnezeu! — Tot, ce răpesc femeiei timpul cel prețios, care trebuie, să-l sacrifice pentru draguții ei copii, este după părerea noastră un păcat strigător la cer o crimă, care sapă la temelie neamului omenesc! — Doctoresele în medicină, farmacistele și filosofele nu pot fi în același timp mame și soții adevărate

Până ce cetesc cele dintâi scrierile Drului Hirtl sau ale Drului Bock, până ce amestecă cele din rëndul al doilea „prafurile“ în farmacie, până ce vor fi în stare filosofele, să deslege încălțămintele lui Kant — în legea părintelui Fericeanu — laptele a dat de 10 ori în foc, ér s'ermanii lor copii pot țipa după mamele lor, până n'or mai putea. Când va veni bărbatul „flămând“ acasă, și doctorăsa în medicină, în loc să i dea de mâncare, îi va istorisi despre „noua descoperire a lui Koch“, ér farmacistă îi va spune, că a inventat o unsore pentru stîrpierea lindinilor, și filosofă îi va vorbi despre teoria atomistică alui Giordano Bruno, — atunci vai și amar de prânțul și cina bărbatului flămând! Intestinele lui pot tot chiorăi de fόμε pe lângă înaltul savantism medical, farmaceutic și filosofic al „savantei sale neveste!“

Una și cu una face două: Ciorba din bucătărie nu se potrivește cu jucățile sintetice a priori ale lui Kant; rasolul din bucătărie nu se potrivește cu H₂O, N₂, S₈ din farmacie; friptura din bucătărie nu se potrivește cu rețetele cele mai bune pentru curarea tuberculosei. Femeia are pe lumea această o singură alternativă: Ori să face soție și mamă adevărată, și atunci bărbații cuminte trebuie să i se închine și s'o adore chiar, — ori apucă calea „modernă“ și și ia punga cu instrumentele subsuoră și plécă la operații doctoresce; în cazul din urmă a călcat porunca naturii și a lui Dumnezeu, s'a abătut dela adevărata carieră și atunci nu merită cinstea și adorarea bărbatului. Când toate femeile din lume or deveni doctoresse, farmacistes și filosofes, atunci puținii oameni (bărbați și femei) câți vor mai exista pe suprafața pământului, vor muri de fόμε cu copii cu tot, având fericirea de a nu lăsa succesori pe urma lor. Culmea savantismului femeilor e ruinarea totală a familiei și încetul cu încetul stîrpierea nêmului omenesc! Datorința societății este, să micșoreze pretenșiunile femeilor, ca tinerii să se potă însura; Ér când aceste pretențiuni vor fi reduse la minimul normal, ticăloși vor fi acei tineri, cari nu se vor însura!

Étă, pentru ce am dis noi, că nu se poate om mai cuminte pe lume, ca ministrul Gautsch. Tot, ce a afirmat el, e foarte adevărat:

1. Este adevărat, că nisuița femeilor după câștig însămă o îndepărtare dela idealul familiei.

2. Laud pe austriacele, că în cele din urmă decenii la toate gimnaziile din monarhie nu s'au supus decât numai douăzeci și cinci examenului de maturitate și numai trei au studiat medicina. Ar fi fost un ideal sublim, să nu se fi supus nici una examenului de maturitate, și să nu fi umblat nici una pe la clinicile medicale. Cu cât vor fugi mai mult femeile de maturitate și de universitate, cu atât merită mai multă laudă și recunoștință!

3. Laud din răspuțeri pe ministrul Gautsch, pentru-că reprezintă niște vederi atât de sănătoase și naturale; îl laud, pentru că nu le face fetelor nici o înlesnire, ci încât poate, le împedecă dela universități.

Numai în chipul acesta și nu altfel se respectă sanctuarul familiei, pétra unghiulară a întregului nēm omenesc!

Intréga cultură (nu savantism), care i se cuvine femeiei (în general vorbind), nu e permis să aibă în vedere câștigul pâinii de toate zilele, căci acesta, e dator să i-o dea bărbatul, căci de aceea e bărbat, ci creșterea exclusivă a fetelor, ca să devină soții și mame adevărate!!!

Și acum, ca ilustrare fidelă a celor, ce le-am țis mai sus, reproduc următorul inserat de măritiș al unei femei academice, scos din „Tageblatt“ din Zürich: „O damă cu cultură academică, tineră și drăguță, care e în stare, să hănescă pe un bărbat, doresce să intre în relațiuni cu un bărbat, care se nu fie sub douăzeci de ani (abstinent) cu scopul de a se căsători mai târziu. El trebuie să fie dibaciu în toate ramurile gospodării, să aibă iubire către copii și să fie o ființă modestă și blândă. E de dorit și ceva avere. Să primesc numai oferte serioase sub cifra M. S. 2931 cu fotografie și testimonii de moralitate *poste restante* Hottingen“. „Neues Pester Journal“ observă la acesta, că inseratul a făcut un efect zdrobitor, deși sunt destui necredincioși, cari nu-l țin de serios. Ramul poștei restante e dîlnic îngrămădit. Senatul academic al universității se ocupă deja, precum se știe, cu planul de a nu admite studenți de sex bărbătesc la prelegeri, pentru ca să le deschidă celor din urmă, cari din când în când nu capătă de lucru, un câmp larg de activitate nouă! Apoi se mai țici, că „n'a înnebunit“ lumea la sfârșitul acestei epoci, poreclite cu drept cuvânt, „fin de siècle“ ???!

O voce din popor.

Stimate dle redactor!

În „Fóia Poporului“ de Duminecă 12/24 Novembre a. c. Nr. 46 a apărut o epistolă a d-nului Dr. „Lucaciu“ dtă din „Roma“. Dl. Vasile Lucaciu prin această epistolă, ca și un „Vezuv“ varsă focul asupra mult prețuitului nostru țiar „Telegraful Român“ pentru publicațiunea făcută în Nrul 110 a. c. asupra declarațiunilor dînsului, față de greco-orientali, în convenirile sale cu bărbații politici și de valoare în străinătate. Polecind pe acest organ scump al „archidiecesei“ noastre, cu fel și fel de patimi și principii contrare românismului, ba pe lângă altele țice: în el (Telegraful Român) s'a perpetuat „spiritul bisantin“ inamic întreg românismului și altele.

Sunt cu mult mai neînsemnat decât a face unele reproșuri acestei epistole, dar ca unui român gr.-ort. permite-mi, dnule redactor, a-mi espune versiunile mele valorate în urma unei judecări naive, populare, asupra acestui, altcum onorabilă persoană, numit „martir național“.

Pe lângă toate „elogiurile“ dînsului și noi cei din popor îi cunoșcem trecutul, când se jira ca cel mai neîn-păcat catolic, cel puțin răsfoind și noi

câte un „țiar“, îl scim, că în trecut pe ce „teren“ voia să devină „mare“, făcînd propagandă „catolică“, ba într-o vreme ar fi fost în poziție să purcedă ca un „Mahomed“, cu arma în mână numai să potă converti pe tot românul la „catolicism“, optînd să-i vadă pe toți în sinul bisericii sale catolice, după dînsul „singura biserică mîntuitoare“.

„Ecce homo“ de principiul inamic întreg românismului, dar nu „Telegraful român“, care de „decenii“ este un „stălp“ puternic, este o „basca“ neruinabilă! nu în propagandă, ci în susținerea și apărarea adevăratei credințe „strămoșască“ a întreg nēmului românesc.

Părintelui „Vasile“ nu i s'a sfelicit atuncia, și pe terenul acesta nu și-a putut face „renume“! Nu, căci românii ortodocși n'au pățimit de durere de cap pentru un „enfant terrible“ din „Șișesci“. Nu! căci pe ei chiar în alte timpuri cu mult mai critice, nici „temniți“, nici „baionete“, și nici „maltratările“ unor principii ardeleni nu i-au putut ademeni, să-și părăsescă religia străbună

Ergo, ca părintele „Lucaciu“ totuși să devină „lauriat“ s'a apucat de altă luptă pe terenul național! Noi cu mic cu mare îl cinstim ca pe un român, ca pe un „luptătoriu“ în causele noastre naționale, și etă „renume“ i am dat de „martir național“.

Dar să nu credă, că usând de stima noastră, își va pute începe acum de nou și cu efect „opera“ de mai nainte, care acum ca și mai nainte va deveni după țisa unghurului: „Füstbe ment terv“.

„De unde nu-i foc nu ese fum“, țice românul, și „Telegraful Român“ ca organ serios de publicitate și mult iubit de poporul ortodocș, nu are dătina a lua nimica din „vînt“, și noi zeloșii cetitori ai acestui țiar îi dăm tot dreptul, fiind-că tot ce publică e „basat“ și „drept“.

Mai țic atăta! Fie buni aceia, cari își dau avîntul de cărmaci ai poporului românesc, și să nu credă, că acest popor este ușor de momit, căci vai rău se înșală! Și mai ales, noi poporul român ortodocș greco-oriental suntem încă în acea firmă credință primitivă, că numai acela e român adevărat, care ține morțiș la credința sa strămoșască greco-orientală, de care ne ține legați sângele atător martiri ai acesteia.

„Jos cu confesionalismul“, va afla răsnet numai la acei români gr. ort, cari au apucat pe povernișul funest, de a nu mai crede într'un „Dșeu“, era pentru cei drept credincioși, e un sanctuar, de care se nu se atingă, nu numai mână streină, dar nici a nēmului nostru, căci pe unul ca acela, din mărire îl vom trânti până în abis.

În fine, despre „archimartirul nostru din cestiune“ mai țic atăta: „Tant de bruit pour une omelette“.

Incheiu: „Trăescă „Telegraful Român“.

Un ortodocș

de lângă ruinele „Corviniene“.

Articolul acesta l'am primit pe lângă scrisoarea, pe care o publicăm întocmai după cum ne-a sosit.

Scrisoarea e următoarea:

„Mult onorate dle redactor!

„Când trimit aceste șire spre publicitate la mult prețuitul nostru țiar „Telegraful Român“, ce-l redactați, recunosc „că pentru mine, un preot dela sate, ar fi „o pretensiune prea mare, și că astfel de „correspondențe se pot da de alții, mai capacități și mai pricepători de cauză ca mine, — dar o declar, că la acesta mă îndemnă iubirea mea prea mare către „religiunea gr.-ort., și simțimintele atât de „reci către frații catolici, pe cari îi cred, „ca pe primul factor a împilării națiunii „române. Unde am fi noi românii astăzi, „dacă aceia, cari și-au părăsit legea strămoșască, nu ne-ar persecuta în cele „religione și bisericesci. Er când tot un „catolic vine și vatemă un țiar, de mine „mult iubit, mă revolt, știind că pe acest „organ îl mai avem și noi românii gr.-ort,

„care ne mai apără religiunea și pe noi „gr.-ort., și érași, îmi sunt desuferite preamăririle acestui om ca „Lucaciu“, pe care „il preocupă și astăzi doctrinele catolice.

„Las la aprețierea Mult On. D-Vóstre, veți afla-o de corăspundătoare ori nu, „pentru publicitate.

„Al Mult On. Domn redactor al țiarului „Telegraful Român“ plecat serv“.

Convocare.

Onorații membri ai comitetului central, a reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Devei, prin acesta sunt invitați a participa la ședința, ce se va ținea în sala școlii noastre din opidul Deva, Luni la 20 Novembre (2 Decembre) 1895 la 8 ore a. m.

Obiectele sunt:

1. Esecutarea concluzelor adunării generale.
2. Regularea activității despărțimintelor și
3. Propuneri.

Ha țeg la 12/24 Novembre 1895.

Nicolae Sânzian,
președ.

Noutăți.

Invitare. Societatea de lectură „Petru Maior“ a tinerimei române din Budapesta invită cu totă onóra la „Serata literară musicală“, ce o va arangea cu grațiosul concurs al dșorei Alma de Dunca Schiau Duminecă la 1 Decembre st. n. a. c. în „Reduta“ (Vigadó) sala Nr V. Prețul intrării: de familie 2 fl., de persoană 1 fl. Venitul curat este destinat pentru îmbunătățirea stării materiale a societății. Inceputul precis la orele 7 și jum. séra. Bilete de intrare sara la cassă. Oferte benevole în favorul societății se vor cuita cu mulțămită pe cale țiaristică.

Program:

1. „Cuvént de deschidere“, rostit de președintele societății Drd. Florian Muntean.
2. a) C. Porumbescu: „Érna“; b) I. Vidu: „Vino lele“, esecutate de corul societății.
3. „Carol al IX-lea“, poezie de G. Coșbuc, declamată de Ioan Scurtu, student în filosofie.
4. F. Liszt: „Balada H moll“, esecutată pe pian de domnișóra Alma de Dunca Schiau.
5. „Insemnătatea societăților de lectură“, disertație de Ilarie Chendi, student în filosofie.
6. P. Mascagni: „Cavaleria Rusticana“ duet esecutat pe pian și violină de domnișóra Alma de Dunca Schiau și Ioan Bușia, stud. la academia de belearte.
7. „Jidanul călare“, anecdotă populară de T. D. Speranță, declamată de Iordan Povicu stud. în fil.
8. a) Alecsandru de Mocsonyi: „Pensée fugitive“; b) Schubert-Liszt: „Auf dem Wasser zu singen“; c) Alma de Dunca Schiau: „Fantasia românească“, piese esecutate pe pian de dșóra Alma de Dunca Schiau.
9. a) C. Porumbescu: „Cântec Sicilian“; b) George Dima: „Hora“, esecutate de corul societății.

Necrolog. Primum următorul anunț funebrel: Anna Damian, soție de preot — veduvă, în etate de 64 ani, Joi în 28 Novembre 4 ore dimineța după un morb scurt dar greu, împărțită cu santele taine a adormit în Domnul. Remășițele pămîntesci a le scumpei defuncte după îndeplinirea ritualelor bisericești gr. ort. se vor transporta dela locuința ficei răposatei, Octavia Mazzuchi, Vineri în 29 Novembre 9 ore a. m. ér actual înmormântării se va săvêrsi dela casa proprie din Zlatna în aceiași țici la 3 ore p. m. Fie-i memoria eternă! Alba-Iulia, 28 Novembre 1895.

Dumas mort. Firul telegrafic din Paris a răspândit în toate părțile mórtea eminentului romanțier Dumas.

Din viața lui scótem următoarele date: S'a născut în Paris la anul 1824. Primii ani ai copilării sale sunt ascunși sub un vîl de cétă discret. Se țice că era deja

mare, când Alecsandru Dumas sen. l'a recunoscut de fiu. Primele cunoscințe și le-a câștigat în institutul Gombaux, apoi a devenit elevul liceului Bourbon. În etate de 16 ani a părăsit băncile școlare și a edat prima sa lucrare „Pecatele tineretelor“, care însă nu a făcut o impresie trainică. După aceea a început a să învêrți mai mult prin cercurile literaților, până când împreună cu tatăl său a umblat totă Spania și partea nordică a Africeii. Atunci și-a scris în proză primul său op mai mare: „Aventures de quatre femmes et d'un perroquet“, cu care a făcut încercare în direcțiunea epică, pe care tatăl său cu atăta succes o cultivă. Opul a ajuns două ediții, dar Dumas a observat, că nu asta ar fi adevărata lui chemare. S'a alăturat deci direcțiunii realiste și în spiritul acesteia și-a scris următoarele romane și narațiuni, dintre cari mai mare efect a făcut romanul intitulat „La dame aux camélias“. Obiectul acestui roman a fost mai târziu cu patru ani (1852) preluat în dramă „Camelia“, care s'a prezentat pe toate binele din lume.

De aici înainte aprópe esclusiv bina a fost, unde s'a manifestat în mod escelent talentul seu. Una după alta și-a scris eminentele sale piese teatrale, cari se ocupau cu modul de viață a Courtisanelor și rolul lor în societate. Opurile aceste, cari am putea țice să sfîrșesc cu „Les idées de Mine Aubray“ din anul 1867, ne arată, că Dumas părtinia mai mult sexual frumos falimentat. Resbelul germano-frances a format un punct de schimbare în vederile sale. În opurile dramatice scrise după anul 1870, femeia și amorul sunt privite cu totul tot din alt punct de vedere. Sexul frumos este judecat fără milă, ér despre amor vorbesce într'un mod tare mistic. În timpul acesta a scris caracteristica sa dramă „Un visite de arces“, apoi „Monsieur Alphonse“, „La femme de Claude“ ș. a. Demn de amintite și manifestul scris la anul 1870 sub titlu: „Lettre nir lis trosses du jour“, în care cu un patriotism tare atacă pe causatorii nenorocirii din răboiul franceso-german. O adăncă impresie au făcut articoliu sei de țiar, în cari analiza scăderile și morburile, de cari pătimea societatea. Dumas s'a căsătorit de două-ori. Prima sa nevastă a fost din Rusia, și a murit în anul trecut, ér a doua o actriță frumoasă, cu care s'a căsătorit numai cu câte-va luni mai nainte. Dela anul 1874, Dumas a fost membru al academiei francese și membru de onóra a mai multor societăți de sciință.

Nenorocinea unei mirese. Frumósa actriță dela teatrul Bouffes du Nord din Paris, tinera Blanca Franchet și-a sfîrșit viața în cel mai înflorătoriu mod. Într-o séră din săptămána trecută și-a serbat ospețul de fidanțare cu un actor la același teatru, la care ospet mirii invitaseră numai pe un singur bun prietin al lor. Domnișóra Franchet pregătia voiósa cina pe un aparat de fert cu petroleu, când deo-dată acesta a esplodat, ér vestimintele fetei au luat flacări. Sbierrând și ardënd în flacări s'a repețit nenorocita în odaie, unde mirele și prietinel i-au sărit numai decât în ajutoriu; dinsa însăse torturată de durerile arsului s'a smuls din mânilor și alergënd la o terestră voia să se arunce pe stradă. În momentul când era mai pe sară, din al treilea etagiu, mirele a prins-o, în timp ce și el și-a ars mână mai de tot. Deși nenorocita a fost scăpată de mórte pe pavagiu, viața totuși nu i-s'a putut scăpa căci în timp ce mirele își da silința s'o readucă în odaie și acolo să-i stîngă hainele, sêrmana a ars scrum în cel mai strict înteles al cuvântului. Pieptul i s'a tăciunit, pêrul împreună cu pelița capului i-s'a ars și prăjit de tot, prezentând un aspect înflorătoriu. Trăgea de mórte biata, când o transportau în spitalul La Riboussire, unde și mirele ei este sub îngrijire medicală.

Haz. Tipografic: „Voesci Dta, ca să-ți punem monogramul pe formularele de conto?“

Croituriul: „Nu dle, puneți mai bine un buchet de flori „nu mă uita!“

Nevasta: „Sun patru ore, de când te aștept să vii odată din cărciumă!“

Bărbatul: „Și eu am așteptat acolo patru ore, până când tu vei adormi!“

[213]

1-3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a doua din opidul Cincul mare protopresbiteratul Agnitei, se scrie concurs cu termenul preclusiv de 30 zile de la prima publicare în foia bisericească „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post, după cum s'a constatat și staverit din partea comitetului parochial, dau un venit anual de 633 fl. 90 cr. v. a.

Doritorii a ocupa acest post au a-și așterne cererile concursuale la subsemnatul

oficiu protopresbiteral în termenul preclusiv, instruite și prevădute cu documentele de calificare recerute de normele bisericești în vigore

Informațiuni mai deaproape despre starea acestei parochii se pot lua de la subsemnatul oficiu protopresbiteral sau de la comitetul parochial respectiv.

Agnita, 29 Octobrie 1895.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 755

[210] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a II-a Vingard, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termenul de 30 de zile de la prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreună cu acest post de paroch dau suma de 653 fl., în privința cărora se pot trage informațiuni mai deaproape de la comitetul parochial și oficiul protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au a-și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigore, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la termenul susindicat.

Sebeș, 4 Novembre 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
adm. prot.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă:

[207] 2

CALENDARIU pe anul visect dela Christos 1896.

Anul al patruzeci și cincilea.

Prețul unui exemplariu legat **30 cr.**, pentru vândători nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendarul (julian și gregorian, cu însemnarea exactă a Evangeliilor și glasiurilor de peste an). — Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitoare austriace. — Regenții europeni. — Serviciul postal și telegrafic. — Conspectul săptămânilor. — Taca de timbru pentru polițe și documente. — Tabela pentru computarea intereselor.

Sematismul

bisericeii ortodoxe orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprindend și pe protopresbiterii administratorii protopresbiterali, parochii și învătătorii cu comunele bisericești din archidieceasă după noua arondare a protopresbiteratelor.

Ierarchii metropoliilor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. —

Partea literară: Din Africa centrală. — Fragment din „Oglinda“, satiră de A. Naum. — Anecdote.

Însemnarea târgurilor după alfabet, după luni și zile. — Anunțuri. — Catalogul cărților afițate în librăria archidieceasă din Sibiu.

Administrațiunea tipografiei archidieceșane în Sibiu.

Turnătoria de clopote și de metal a lui**Antoniou Novotny**

în Timișoara — Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanță pe mai mulți ani, prevădute cu adiutări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu **300 kg.** este egal în tonul unui clopot de **400 kg.** făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de **tôce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin. [43] 19-21

Preș-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Intinde mâna norocului!**500,000 mărci**

ca câștig principal în cel mai favorabil caz ofeă tragerea de losuri cea mare din Hamburg, care e aprobată și garantată de stat

Cea mai avantajoasă arangiere a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni se decid cu siguranță **112.000 losuri cu 56.200 de câștiguri**, în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câștigul principal de

500.000 mărci,

special însă:

1 câștig	à	300.000
1 "	"	200.000
1 "	"	100.000
2 câștiguri	"	75.000
1 câștig	"	70.000
1 "	"	65.000
1 "	"	60.000
1 "	"	55.000
2 câștiguri	"	50.000
1 câștig	"	40.000
3 câștiguri	"	20.000
21 "	"	10.000
46 "	"	5.000
106 "	"	3.000
226 "	"	2.000
822 "	"	1.000
1325 "	"	400
38050 "	"	155

15590 câștiguri à marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42, 20.

Kaufmann & Simon,
afacere de bancă și de cambii în Hamburg.

Noi mulțumim onorabilor noștri mușterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, și pentru-că casa noastră e cunoscută pretutindena de un lung șir de ani, îi rugăm pe toți aceia, cari se interesează de o tragere de losuri necondiționat solidă și țin la aceea, ca interesele lor să se valideze în ori și ce direcțiune, să se adreseze numai direct la firma noastră Kaufmann et Simon în Hamburg. Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă și n'avem agenți încredințați să vândă losuri originale din lecta noastră, ci noi corespondăm numai direct cu mușterii noștri și aceștia să bucură de toate avantajele unei corespondințe directe. Tote comandașele, cari vor sosi la noi, se vor înregistra îndată și se vor efeptui foarte prompt. [208] 3-5

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desfaca proviziunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu imputernicit. Expedez deci ori și cu obiectele următoare pe lângă simpla remunera de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăis veritabil englez.
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată
- 6 linguri de argint patent american.
- 12 lingurițe de argint patent american.
- 1 lingură pentru supă de argint patent american.
- 1 lingură pentru lapte, de argint patent american.
- 2 pahare pentru ouă, de argint patent american.
- 6 tave Victoria englezesci.
- 2 felinare frumoase de masă.
- 1 sită pentru ceai.
- 1 lopătică pentru zahăr pisat.

44 de bucăți laolaltă numai fl. 6.60

Tote acestea 44 de bucăți au costat mai înainte fl. 40 și se pot căpeta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrează colorea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturor, cărora nu le convine marfa. Nimeni să nu lase deci privilegiul acesta admirabil și să și procure splendida garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca present de nuntă și pentru toate gospodăriile mai bune. Se capătă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintarie patent. Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic)

Estras din scrisorile de recunoștință:

Gólniezbánya. Cu a doua ezpediție de două garnituri sunt foarte mulțumit, și voui recomanda și altora. Dulla Nandor, capelan. Olmütz, 1 Maiu, 1892. Sunt foarte mulțumit cu ezpediția, ca e a întrecut pe departe așteptările mele. Capitan Cz..., comanda pieșii